

Dopluis bestrijden met sluiwvespen

Tekst en foto's: Jeroen van Schaik

Niet de meest opvallende plaag die je kunt aantreffen op je planten, meestal valt hun aanwezigheid pas op wanneer de bladeren of je vensterbank flink plakkerig zijn geworden... Dopluis is een algemeen voorkomende plaag die je op veel planten kunt vinden. Zo ook op orchideeën en dan vooral op *Phalaenopsis*.

Groeistadia

Ze danken hun naam aan hun bolvormige uiterlijk. De jonge stadia van de verschillende dopluissoorten zijn nog plat, licht van kleur en nauwelijks van elkaar te onderscheiden. De volwassen vrouwtjes krijgen pas het dopvormige schild waaraan je de soort kunt herkennen. De dop is vergroeid met het lichaam en eronder vind je enorme hoeveelheden eitjes. Uit de eitjes ontwikkelen zich de zogenaamde *crawlers*. Dit stadium is zeer actief en ze zullen zich snel verspreiden over de plant. De oudere stadia zitten bijna onbeweeglijk op de plant, vaak evenwijdig aan de nerven van het blad, op de bloemstengel en zelfs op de bloemen.

De luizen zuigen plantensappen waardoor cosmetische schade ontstaat. Ook treedt vermindering van de groei en misvorming van het blad op. Alle dopluizen produceren honingdauw. Hierdoor worden de planten kleverig ('vet'). De plekken met honingdauw zijn een ideale groeiplaats voor zwarte roetdauwsschimmel. Hierdoor vermindert de fotosynthese, wat schade doet aan de plant.

Voor een succesvolle biologische bestrijding van dopluis is het van belang om te weten welke soort aanwezig is om een juiste keuze te kunnen maken van de natuurlijke vijand die ingezet moet worden. Daarnaast is het belangrijk dat de juiste stadia aanwezig zijn die geparasiteerd kunnen worden. De volwassen stadia van dopluis worden namelijk niet geparasiteerd. Op orchideeën zien we vaak maar een

soort dopluis: *Coccus hesperidum* ofwel platte dopluis. De naam platte dopluis is een beetje misleidend. Alleen de jonge stadia hebben een plat uiterlijk. Hun vorm is plat, ovaal en geel, haast doorzichtig van kleur. De volwassen vrouwtjes zijn ovaal en bol met een donker vlekkenpatroon op de rug.

Zes soorten sluiwvespen

Voor de bestrijding van (platte) dopluis maken we uitsluitend gebruik van sluiwvespen. Bij sluiwvespen wordt vaak gedacht aan gemeen stekende wespen maar niets is minder waar. In dit geval gaat het om zeer kleine wespjes variërend in grootte van amper 1 tot 3 mm. Ze zijn totaal ongevaarlijk voor mensen en alleen in dopluizen geïnteresseerd.

Er zijn maar liefst zes verschillende soorten beschikbaar met allemaal hun specifieke eigenschappen. Afhankelijk van het soort worden er een of meerdere eitjes in de jongere stadia van de dopluis gelegd. Na verloop van tijd komt de plaag goed onder controle of verdwijnt zelfs. Het enige dat overblijft is de geparasiteerde dopluis waarin duidelijk een of meerdere gaatjes zitten waaruit de sluiwvespen zijn gekropen. Het inzetten van sluiwvespen kan zelfs in de huiskamer, al zijn de omstandigheden in de winterperiode vaak niet ideaal, zeker wanneer de planten boven de verwarming staan.

Chemie raakt 'uit'

In de vermeerdering van *Phalaenopsis* door middel van meristemen worden bloemtakken gebruikt en juist die zijn gevoelig voor dopluis. In de gangbare teelt wordt er regelmatig chemisch ingegrepen maar men zag nogal eens afwijkingen in de opkweek van de jonge planten. Die afwijkingen worden toegeschreven aan het gebruik van 'chemie'. Wanneer er sluiwvespen worden ingezet die de dopluis onder controle weten te houden, zijn er geen vreemde afwijkingen meer te zien!

Over de auteur

Jeroen van Schaik werkt bij ENTOCARE Wageningen.

1

2

3

4

5

1. Platte dopluis, *Coccus hesperidum*
2. Sluiwvesp *Methaphycus stanleyi*, vrouwtje
3. Sluiwvesp *Methaphycus flavus*, vrouwtje parasiterend
4. Sluiwvesp *Methaphycus helvolus*, adult
5. *Methaphycus flavus*, pop in dode dopluis

6

7

8

9

10

6. Dopluis op blad van *Phalaenopsis*
 7. Dopluis op bloem van *Phalaenopsis*
 8. Sluiwvesp *Microterys nietneri*, mannetje
 9. *Microterys nietneri*, vrouwtje
 10. *Microterys nietneri*, vrouwtje parasiterend
- Meer info over biologische bestrijding van plaaginsecten is te vinden op de website: www.entocare.nl